

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.005.04.2019

Pani
Beata Rydelek
Prezes Zarządu Fundacji
Pomorski Ośrodek Rehabilitacji
Dzikich Zwierząt „OSTOJA”
ul. Słupia 30c
83-305 Pomieczyno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/066 – Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miasta

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Pomorski Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Zwierząt „OSTOJA” w Pomieczynie (dalej: „ORZ”) ul. Słupia 30c (83-305 Pomieczyno)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Rydelek, Prezes Zarządu Fundacji od 24 września 2014 r. (dalej: „Prezes Zarządu”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykonywanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi)
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – do czasu zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Zdzisław Stefan Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LGD/64/2019 z 8 maja 2019 r.

(akta kontroli str.1-4)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Ocenę sformułowano na podstawie przeprowadzonej w ORZ kontroli w ramach realizacji zawartej z Gminą Miastem Gdańsk umowy Nr RWB-W/2279/WŚ/33/U-W.BIEŻ/2017 z dnia 21 kwietnia 2017 r. oraz umowy Nr RWB-W/4536/WŚ/54/U-W.BIEŻ/2018 z dnia 31 sierpnia 2018 r. na realizację zadania publicznego pod tytułem „Pomoc weterynaryjna, rehabilitacja oraz opieka nad dzikimi ptakami i drobnymi ssakami pochodzącymi z terenu Gminy Miasta Gdańska”.

(akta kontroli str. 18-63)

W okresie objętym kontrolą ORZ realizował zadania określone w zawartych umowach na rzecz Gminy Miasta Gdańska w zakresie pomocy weterynaryjnej i rehabilitacji oraz opieki nad dzikimi zwierzętami, tj. ptakami i drobnymi ssakami pochodzącymi z terenu Gminy. Zgodnie z treścią tych umów ORZ spełniał wymagania formalne, lokalowo-bytowe oraz sprzętowe niezbędne do wykonywania zadań określonych w umowach. Zapewniał również zwierzętom wolno żyjącym specjalistyczną usługę weterynaryjną w drodze zawartych umów z placówkami weterynaryjnymi (przychodnia, lecznica, klinika). ORZ w prawidłowy sposób postępował także z odpadami weterynaryjnymi oraz odpadami pochodzenia zwierzęcego, w tym z martwymi zwierzętami. •

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, dalej: „ustawa o NIK”.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykonywanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi)

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie ze Statutem Fundacji (ORZ), celem Fundacji była pomoc zwierzętom. Fundacja realizowała swoje cele poprzez (m.in.):

- zlecenie wykonania określonych zadań przez lekarza weterynarii,
- inicjowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami,
- pozyskiwanie obiektów na placówki lecznicze i opiekuńcze,
- współpracę z władzami samorządowymi, rządowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie wymienionym w swoich celach działania,
- organizowanie warsztatów edukacyjnych i kampanii informacyjnych wśród społeczeństwa aby wzmocnić i rozwijać świadomość ekologiczną,
- wydawanie i udostępnianie materiałów dydaktycznych,
- tworzenie i wspieranie wolontariatu,
- prowadzenie zbiórek pieniężnych i kwest,
- prowadzenie sklepu internetowego,
- prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w celu pozyskiwania środków na realizację celów statutowych Fundacji.

(akta kontroli str. 5-17)

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (dalej: „GDOŚ”) decyzją z dnia 20 listopada 2015 r. zezwolił Fundacji na utworzenie i prowadzenie ORZ w Pomieczyźnie, gdzie są leczone i rehabilitowane osobniki należące do gatunków i grup gatunków zwierząt dziko występujących, tj. ptaki, a także ssaki spośród rodzin: jeżowate, zającowate oraz gatunków: wiewiórka pospolita, popielica i orzesznica.

Zezwolenie wydano pod następującymi warunkami (m.in.):

- zwierzęta objęte będą opieką lekarza weterynarii oraz zapewnione im zostaną warunki odpowiadające potrzebom biologicznym w okresie leczenia i rehabilitacji,
- ośrodek zostanie zabezpieczony przed dostępem osób postronnych, a leczone i rehabilitowane w nim zwierzęta nie będą publicznie eksponowane,
- gdy do ośrodka zostanie przyjęty osobnik należący do gatunków zwierząt obcych, nie zostanie on z powrotem wprowadzony do środowiska przyrodniczego.

ORZ nie prowadził działalności interwencyjnej w terenie.

(akta kontroli str. 64-65)

W okresie objętym kontrolą ORZ współpracował z następującymi placówkami weterynaryjnymi:

- Lecznica Weterynaryjna „Zwierzyniec II” w Gdańsku (umowa z 1 stycznia 2019 r. – obowiązująca), w zakresie m.in. udzielania pomocy weterynaryjnej dzikim ptakom i drobnym ssakom (jeże, wiewiórki, zające, plichowate) dostarczonym do lecznicy przez różne służby i instytucje oraz mieszkańców Gdańska, przeprowadzania badań kwalifikujących zwierzęta do dalszego leczenia lub podjęcia decyzji o ich eutanazji w przypadku złego rokowania oraz przekazania zwłok do utylizacji, zapewnienie opieki i podstawowych zabiegów weterynaryjnych zwierzętom rokującym wyleczenie i samodzielną egzystencję w środowisku naturalnym,
- Przychodnia Weterynaryjna „Jamniki, Jeże i Spółka” w Gdyni (umowa z 1 lutego 2017 r. – obowiązująca), w zakresie świadczenia usług weterynaryjnych na rzecz ORZ,
- Klinika Weterynaryjna L. Chramęga, E. Ratajski, M. Debis w Gdyni (umowa z 1 stycznia 2017 r. – obowiązująca), w zakresie m.in. udzielania pomocy weterynaryjnej dzikim ptakom i drobnym ssakom dostarczonym do kliniki przez służby specjalne, instytucje oraz mieszkańców województwa pomorskiego, przeprowadzania badań kwalifikujących do dalszego leczenia lub podjęcia decyzji o eutanazji w przypadku złego rokowania oraz przekazania zwłok do utylizacji, zapewnienie opieki i podstawowych zabiegów weterynaryjnych zwierzętom, które mają szansę na wyleczenie i powrót do środowiska naturalnego,
- Lecznica Weterynaryjna w Gdańsku (umowa z 1 stycznia 2017 r. – wygasa 31 grudnia 2018 r.), w zakresie m.in. udzielania pomocy weterynaryjnej dzikim ptakom i drobnym ssakom dostarczonym do lecznicy przez służby specjalne, instytucje oraz mieszkańców województwa pomorskiego, przeprowadzania badań kwalifikujących do dalszego leczenia lub podjęcia decyzji o eutanazji w przypadku złego rokowania oraz przekazania zwłok do utylizacji, zapewnienie opieki i podstawowych zabiegów weterynaryjnych zwierzętom, które mają szansę na wyleczenie i powrót do środowiska naturalnego.

(akta kontroli str. 66-76)

2. Według stanu na 30 kwietnia 2019 r. ORZ posiadał następujący sprzęt, wyposażenie i infrastrukturę techniczną (m.in.):

- a) aparat do narkozy wziewnej, koncentrator tlenu, wirówka hematokrytowa, mikroskop diagnostyczny, komplety narzędzi chirurgicznych, wideoskop, stetoskopy, wagi (aptekarska, weterynaryjne – mała i duże), lampy (grzewcze, UV, LED – zabiegowa), maty grzewcze, sterylizator, nebulizator, stalowe sondy, rozwieracze do dziobów, zestaw dentystryczny dla gryzoni, glukometr, czytnik czipów, fotometr, otoskop,
- b) odchowniki weterynaryjne, baseny do rehabilitacji, stoły zabiegowe (w tym mobilny), szafy aptekarskie, pojemniki do przetrzymywania zwierząt (małe i duże), klatki chomicze (małe, średnie, duże), klatki dla ptaków, ssaków i wiewiórek, transportery kocie, boks dla łabędzi, sejf na środki odurzające i substancje psychotropowe, samochód dostawczy (Peugeot Partner),
- c) ambulatorium, odchowniki ptaków i ssaków, woliery (jeże, mewy, ssaki), woliery z basenem, wybieg, rozlotówki (mała i duża), staw.

(akta kontroli str. 77)

ORZ przechowywał (w sejfie) dla celów medycznych produkty lecznicze zawierające w składzie środki odurzające i substancje psychotropowe. ORZ posiadał decyzję Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego na posiadanie i stosowanie w celach medycznych środków odurzających i substancji psychotropowych (ketamina, pentobarbital) oraz prowadził „Książkę ewidencji przychodu i rozchodu” tych substancji. Zgodnie z ww. decyzją, osobą odpowiedzialną za gospodarkę ww. produktami leczniczymi była wskazana w decyzji lekarz weterynarii.

(akta kontroli str. 78-83)

3. W okresie objętym kontrolą NIK, kontrolę w ORZ przeprowadziła Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku (dalej: „RDOŚ”). Kontrolę przeprowadzono 30 listopada 2017 r. w zakresie oceny zgodności działalności ORZ z wymogami ustawy z dnia 16 kwietnia 2014 r. o ochronie przyrody³, w szczególności z zapisami art. 77 ust. 1 i 2 ustawy (działalność ośrodków rehabilitacji zwierząt) oraz zgodności działalności ORZ z warunkami określonymi w decyzji GDOŚ z dnia 20 listopada 2015 r. (zezwalającej na utworzenie i prowadzenie ORZ). Kontrolą objęto lata 2015-2017.

Według oceny RDOŚ, ORZ zapewniał zwierzętom dobre warunki, umożliwiające ich powrót do zdrowia i wypuszczenie do środowiska naturalnego. Stwierdzono jedynie przetrzymywanie bez odpowiedniego zezwolenia jednego kruka zwyczajnego (gatunek objęty ochroną częściową) oraz zobowiązano ORZ do wystąpienia do właściwego organu z wnioskiem o wydanie zezwolenia na jego przetrzymywanie (do 31 marca 2018 r.).

ORZ wystąpił do RDOŚ z wnioskiem o wydanie przedmiotowego zezwolenia pismem z 10 marca 2019 r.

Prezes Zarządu wyjaśniła, że ORZ wystąpił z wnioskiem o zezwolenie na przetrzymywanie kruka zwyczajnego z opóźnieniem ze względu na dobro tego osobnika. Kruk trafił do Ośrodka w 2014 r. jako pisklę ze złamanym skrzydłem. Po miesiącach leczenia i zabiegów chirurgicznych stwierdzono, że ptak nie będzie w stanie przetrwać na wolności. Podjęto próby znalezienia odpowiedniego miejsca, w którym kruk mógłby spędzić resztę życia. W trakcie poszukiwań kruk przebywał w woliery w Ośrodku. W tym okresie ptak przyzwyczał się do pomieszczenia, w którym mieszkał oraz do ludzi, którzy się nim opiekowali. Reagował negatywnie na stres związany z wychodzeniem z woliery na kontrolne badania weterynaryjne i na czas jej sprzątnięcia. Po konsultacjach z ornitologiem i lekarzem weterynarii stwierdzono, że każda próba przeniesienia tego osobnika wiązałaby się z dużym niebezpieczeństwem dla jego życia ze względu na stres związany z nieznaną miejscem i ludźmi. W marcu 2019 r. podjęto ostateczną decyzję o pozostawieniu kruka zwyczajnego w Ośrodku i w związku z tym złożono przedmiotowy wniosek.

(akta kontroli str.84-105, 107-109)

4. W okresie objętym kontrolą, w ORZ działał (na własne potrzeby) Gabinet Weterynaryjny „Ostoja” (wpisany do ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt, prowadzonej przez Radę Kaszubsko-Pomorskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej w Gdańsku).

W okresie styczeń 2017 r. – maj 2019 r. kadrę ORZ stanowili:

- Prezes Zarządu Fundacji,
- Wiceprezes Zarządu Fundacji (obecnie jest nią Kierownik ORZ),

³ Dz.U. z 2018 r. poz.1614, ze zm.

- Członek Zarządu Fundacji (obecnie jest nim dr nauk weterynaryjnych),
- technik weterynarii (obecnie jest to studentka zootechniki),
- technik weterynarii,
- obrączkarz (umowa o dzieło),
- pracownik administracyjno-księgowy (umowa zlecenia).

ORZ prowadził działalność rehabilitacyjną całodobowo. Poza godzinami otwarcia (7 dni w tygodniu od 8.00 do 16.00, a w sezonie lęgowym do 18.00) w ramach zawartych przez ORZ umów, całodobowe dyżury pełniła Lecznica Weterynaryjna w Gdańsku i Klinika Weterynaryjna w Gdyni (zgłoszenie nowych przypadków, a następnie odbiór i przewóz zwierząt przez ORZ) oraz Przychodnia Weterynaryjna w Gdyni w zakresie wizyt lekarza weterynarii w ORZ (w środy i soboty).

(akta kontroli str. 64-65, 106, 110)

5. W treści umów zawartych przez Gminę Miasta Gdańska z ORZ (z 21 kwietnia 2017 r. oraz z 31 sierpnia 2018 r.) na „Pomoc weterynaryjną, rehabilitację oraz opiekę nad dzikimi ptakami i drobnymi ssakami pochodzącymi z terenu Gminy Miasta Gdańska”, nie oznaczono limitu czasu na podjęcie interwencji (w umowach określono, że przewóz zwierząt z Lecznicy Weterynaryjnej w Gdańsku do ORZ będzie mieć miejsce średnio 22 razy w miesiącu, a od 2018 r. – 25 razy w miesiącu).

W kontroli nie stwierdzono przypadku odmowy podjęcia lub wykonania interwencji (przyjęcia zwierzęcia).

(akta kontroli str. 18, 24, 34-35, 47, 111-160)

6. ORZ zlokalizowany był na ogrodzonej działce ewidencyjnej w miejscowości Pomieczyno (Gmina Przdkowo) w pobliżu lasu, nad stawem i zajmował powierzchnię ok. 500 m² oraz posiadał dostęp do prądu i wody.

W wyniku oględzin ORZ w zakresie warunków bytowania zwierząt stwierdzono m.in.:

- teren zabezpieczono przed dostępem osób postronnych (ogrodzony, monitorowany, zamykany), a lokalizacja pozwalała na nieekspozowanie leczonych zwierząt,
- zwierzęta przetrzymywano na terenie zabezpieczonym przed wydostawaniem się zwierząt na zewnątrz oraz chroniącym je przed drapieżnikami (w budynku: odchowniki, klatki, kontenery, skrzynki, a poza budynkiem: woliery, rozlotówki, klatki, wybieg),
- zwierzętom przetrzymywanym w klatkach zapewniono powierzchnię umożliwiającą swobodną zmianę pozycji ciała, zapewniającą swobodę ruchu, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia,
- zwierzętom przetrzymywanym poza budynkiem zapewniono schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (zadaszone, osłonięte, zamykane, okna z siatki metalowej, podłoga z wylewki betonowej),
- zapewniono możliwość izolowania zwierząt chorych lub agresywnych (18 woliery, 2 rozlotówki, wybieg, 14 klatek – szpitalik) oraz bezkonfliktowy dostęp zwierząt do wody i karmy (karmiki i poidła w każdej wolerze i klatce),
- klatki oraz ich wyposażenie wykonano z materiałów łatwych do czyszczenia i odkażania, nieszkodliwych dla zdrowia oraz niepowodujących urazów lub uszkodzeń ciała, jak również odpornych na warunki atmosferyczne (wylewka

betonowa, okna stalowe, ściany i sufity drewniane, dachy z płyty bitumicznej, baseny kąpielowe, na podłodze maty gumowe, sztuczna trawa lub piach/żwir),

- zapewniono odpowiednie oświetlenie przystosowane dla danego gatunku zwierząt (w wolierach świetliki w suficie, możliwe również lampy grzewcze, w odchowniach lampy grzewcze), infrastrukturę do karmienia zwierząt (paśniki, pojemniki do wody) oraz przechowywania pożywienia (karmiki, podłta, pojemniki plastikowe, lodówki/zamrażarki dla karmy),
- zapewniono środek transportu do przewozu zwierząt (samochód dostawczy) oraz dostęp umożliwiający bezpośredni wyładunek i załadunek zwierząt (wewnętrzna droga dojazdowa),
- budynek główny wyposażony w gabinet weterynaryjny (odchowalnik weterynaryjne, baseny do rehabilitacji, stoły zabiegowe, w tym mobilny, szafy aptekarskie, pojemniki do przetrzymywania zwierząt, klatki dla ptaków i ssaków, transportery kocie, boks dla łabędzi oraz sejf na środki odurzające i substancje psychotropowe).

(akta kontroli str. 64-65, 86-101, 297-298, 299)

7. W okresie objętym kontrolą ORZ prowadził ewidencję (w formie papierowej oraz elektroniczną) przyjętych zwierząt (Księgę przyjęć dzikich zwierząt), która zawierała m.in.:

- numer karty oraz numer ewidencyjny,
- nazwę polską i łacińską zwierzęcia,
- datę przyjęcia oraz miejsce znalezienia zwierzęcia,
- przyczynę przyjęcia zwierzęcia,
- datę powrotu do środowiska, padnięcia lub eutanazji zwierzęcia.

ORZ prowadził również dokumentację dotyczącą prowadzenia danego osobnika, tj.:

- Kartę informacyjną dla znalazcy zwierzęcia, w której określono m.in. gatunek zwierzęcia, dane znalazcy, okoliczności i miejsce znalezienia zwierzęcia,
- Kartę dzikiego zwierzęcia w ORZ (dokumentacja leczenia zwierzęcia), która zawierała m.in. numer w księdze, datę przyjęcia, znacznik wyróżniający, gatunek, numer obrączki, wiek, przyczynę przyjęcia, wagę, diagnozę, zalecenia, podpis lekarza weterynarii oraz oznaczenie losu zwierzęcia (wolność, zgon, eutanazja).

W okresie styczeń 2017 r. – maj 2019 r. ORZ przyjął ogółem 3.815 dzikich zwierząt, z tego 1.902 z terenu miasta Gdańska (w tym 88,9% stanowiły ptaki). Spośród zwierząt wolno żyjących (ptaki i drobne ssaki) przyjętych z terenu miasta:

- 1.759 było rannych,
- 143 były chore,
- 727 padło, w tym 701 pomimo wdrożonego leczenia,
- 363 uśmiercono (eutanazja),
- 778 przywrócono do środowiska naturalnego,
- 34 pozostawały w trakcie leczenia (według stanu na 31 maja 2019 r.).

(akta kontroli str. 136-275, 300)

8. ORZ posiadał aktualne zezwolenia na wykonywanie zabiegu eutanazji (decyzję GDOŚ na zabicie dziko występujących zwierząt należących do gromady ptaki i ssaki objętych ochroną ścisłą w liczbie i składzie gatunkowym określonym w decyzji oraz decyzję RDOŚ na zabicie dziko występujących zwierząt objętych ochroną częściową w liczbie i składzie gatunkowym określonym w decyzji).

(akta kontroli str.276-292)

ORZ posiadał aktualną umowę na odbiór surowca utylizacyjnego, zawartą w dniu 19 listopada 2015 r. z firmą „DANMED” w Grzybnie na odbiór surowca utylizacyjnego kat. I i zagospodarowanie go w myśl rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r.⁴ Zgodnie z umową, odbiorca zobowiązał się do systematycznego odbioru surowca utylizacyjnego według operatywnie uzgodnionych terminów, a ORZ do gromadzenia odpadów zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Weterynarii.

(akta kontroli str. 293-296)

W wyniku oględzin stwierdzono, że ORZ gromadził i przechowywał:

- a) odpady weterynaryjne (na terenie budynku) w osobnych plastikowych pojemnikach:
 - odpady medyczne (m.in. gazy, opatrunki, bandaże, rękawice gumowe, opakowania bezpośrednio po zużytych lekach),
 - odpady mieszane (m.in. kartonowe pudełka po lekach, ręczniki papierowe, plastikowe owijki – niezanieczyszczone),
 - zużyte strzykawki,
 - zużyte igły,
- b) odpady pochodzenia zwierzęcego, w tym martwe zwierzęta (poza budynkiem) w osobnym pomieszczeniu, w lodówce-chłodni, w zamkniętych i opisanych workach plastikowych.

Za okres objęty kontrolą ORZ przechowywał dokumentację (listy przewozowe) w zakresie odbioru i wydania firmie „DANMED” do utylizacji odpadów weterynaryjnych oraz odpadów pochodzenia zwierzęcego, w tym martwych zwierząt. Odbiór ww. odpadów był potwierdzany (na liście przewozowym) przez firmę „PORT SERVICE” w Gdańsku (spalarnia odpadów).

(akta kontroli str. 301-302, 303-314)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych, nie przeznaczonych do spożycia przez ludzi i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz.U. UE L 300.1 z 14.11.2009 r.).

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Gdańsk, dnia 14 czerwca 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

Kontroler
Zdzisław Stefan Zbierski
Główny specjalista k. p.

.....
podpis

2 up.
WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
Ewa Duszka
podpis

